

## HÀ TIÊN

Tiêu chí : A1 &amp; A3

**Tỉnh:** Kiên Giang  
**Tình trạng bảo vệ:** Không  
**Vĩ độ:** 10°25'N  
**Kinh độ:** 104°35'E  
**Diện tích:** 6.981 ha  
**Độ cao:** 0-2 m so với mặt biển

**VCĐH / PVCĐH:**

Không

**Cảnh quan ưu tiên:** LMF2 – Đất ngập nước tây bắc đồng bằng sông Cửu Long

**Mô tả chung**

VCQT Hà Tiên nằm ở phía tây bắc vùng đồng bằng Hà Tiên là một vùng đồng bằng ven biển tương đối bằng phẳng, nơi có những vùng trảng cỏ ngập nước theo mùa rộng lớn nhất còn lại ở đồng bằng sông Cửu Long<sup>1</sup>. VCQT này nằm về phía tây bắc thị xã Hà Tiên và là nơi rất đa dạng về sinh cảnh bao gồm các quần xã trảng cỏ và tràm gió tái sinh tự nhiên trên nền đất phèn và đất phù sa cổ<sup>2</sup>. Quần xã ít loài ưu thế bởi cỏ năng ngọt *Eleocharis dulcis* chiếm diện tích lớn nhất trong các kiểu quần xã trảng cỏ tại khu vực, tuy nhiên, bên cạnh đó có một số quần xã đa loài cũng song song tồn tại. Ngoài ra, nơi đây còn kiểu quần xã tràm gió thường gồm các cây cao từ 2 - 6m, đôi chỗ có cây cao đến 12m, thảm thực vật sát mặt đất có thành phần loài rất khác nhau phụ thuộc điều kiện thổ nhưỡng và thủy văn của từng nơi<sup>2</sup>. Thảm thực vật đầm lầy ưu thế bởi cây dừa nước *Nypa fruticans* cũng xuất hiện tại khu vực này tại nơi có các vực nước lợ<sup>2</sup>.

**Khu hệ chim: Những nét chính**

Dựa trên thông tin thu thập được qua phỏng vấn dân địa phương, và lông của loài này được tìm thấy ở nhà dân<sup>2,3</sup>, có thể khẳng định được sự có mặt của loài Ô tác *Houbaropsis bengalensis* tại VCQT Hà Tiên. Do vậy, VCQT này là một trong hai khu vực duy nhất của Việt Nam được biết còn có các quần thể của loài này phân bố. Khu vực thứ hai là VCQT Tràm Chim ở tỉnh Đồng Tháp<sup>1</sup>. Mặc dù hiện trạng của loài này tại Hà Tiên chưa được xác định, nhưng VCQT này có thể là nơi duy nhất còn một quần thể có thể tồn tại lâu dài của loài Ô tác ở Việt Nam<sup>2</sup>. Ngoài ra, theo thông tin từ dân địa phương, đây cũng là điểm dừng chân trên đường di cư của Sếu cổ trụ *Grus antigone* giữa đồng bằng sông Cửu Long và Bắc Cam-pu-chia<sup>4</sup>.

Loài	Tiêu chí VCQT	Tình trạng	VCQT khác	Ghi chú
†Ô tác <i>Houbaropsis bengalensis</i>	A1	EN	1	Năm 1997, một người dân đã cho xem lông của một con chim bị giết 2 hoặc 3 năm trước đó <sup>3</sup> . Dân địa phương cũng khẳng định sự tồn tại của loài này trong chuyến khảo sát năm 1999.
[Sếu cổ trụ <i>Grus antigone</i> ]	A1	VU	5	Tháng 3/2002, người dân địa phương thông tin là có một đàn khoảng 20 cá thể dừng chân ở khu vực <sup>4</sup> .

Ghi chú: [ ] = ghi nhận chưa được kiểm chứng; † = chưa khẳng định thường xuyên phân bố với số lượng lớn.

**Loài chỉ phân bố trong một đơn vị địa sinh học:** Khu vực này đáp ứng tiêu chí A3 do là nơi cư trú của một loài chỉ phân bố trong đơn vị địa sinh học Đồng bằng Indo-Gangetic (Biome 12). Xem Phụ lục 4 để biết thêm chi tiết.

**Các loài khác đang được quan tâm bảo tồn**

Chưa có thông tin về loài đang được quan tâm bảo tồn nào khác được ghi nhận tại khu vực.

### Các mối đe dọa đối với đa dạng sinh học

Tại VCQT Hà Tiên, các trảng cỏ ngập nước theo mùa đang bị đe dọa nghiêm trọng bởi việc cải tạo lấy đất thổ cư, phát triển nông nghiệp, lâm nghiệp và nuôi trồng thủy sản. Đặc biệt vấn đề này đe dọa nghiêm trọng đối với Ô tác vì đây là sinh cảnh ưa thích của loài trong mùa khô. Tuy nhiên, độ phì nhiêu của đất tại khu vực này sẽ không đảm bảo sự bền vững cho các hoạt động sản xuất nông nghiệp, đây đang thật sự là mối nguy cơ lớn, và do vậy, rất có thể vùng trảng cỏ ngập nước theo mùa rộng lớn nhất còn lại của đồng bằng sông Cửu Long sẽ bị cải tạo thành đất nông nghiệp với hiệu quả kinh tế không như ý muốn<sup>2</sup>.

Mối đe dọa	Độ nghiêm trọng
Trồng rừng	• •
Thâm canh nông nghiệp	• • •
Đánh bắt/nuôi trồng thủy sản	• • •
Săn bắn	• •

### Các hoạt động bảo tồn

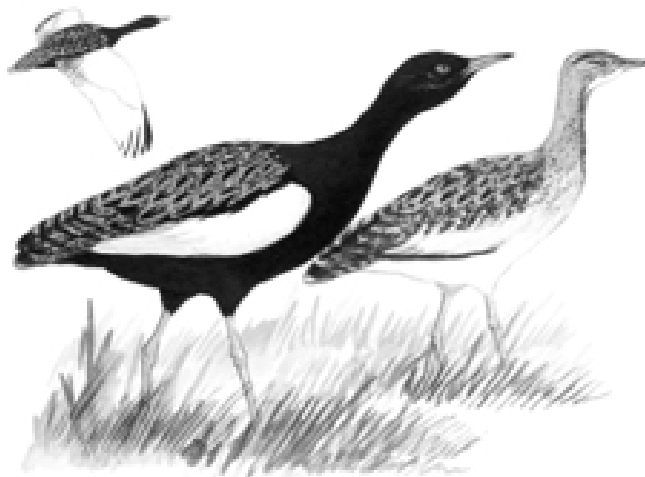
- Năm 1999, BirdLife International và Viện Sinh thái và Tài nguyên Sinh vật đã đề xuất thành lập một khu bảo vệ cấp quốc gia tại khu vực này<sup>2</sup>.
- Tháng Sáu 2001, Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Kiên Giang và Đại học Quốc gia thành phố Hồ Chí Minh, đã tổ chức một cuộc hội thảo tại tỉnh Kiên Giang để thảo luận về việc bảo tồn và sử dụng các nguồn tài nguyên thiên nhiên ở vùng đồng Hà Tiên. Tại hội thảo này, các nhà chức trách tỉnh đã thông báo tình dự kiến thành lập một khu bảo vệ tại vùng đồng Hà Tiên nhưng lại không phải là vùng đã được xác định là VCQT.
- VCQT Hà Tiên hiện hoàn toàn chưa được quản lý về mặt bảo tồn, và hiện nay cũng chưa có hoạt động bảo tồn thực tế nào được tiến hành tại khu vực<sup>1</sup>.

### Kiến nghị

- VCQT Hà Tiên cần được đưa vào hệ thống khu bảo vệ của quốc gia<sup>2</sup>.
- Cần dừng ngay việc bố trí dân cư, cải tạo các trảng cỏ thành đất nông nghiệp và trồng mới tràm và bạch đàn vào khu vực VCQT Hà Tiên<sup>2</sup>.
- Cần có ngay các biện pháp hữu hiệu để kiểm soát việc săn bắt loài Ô tác.
- Cần tiến hành các khảo sát để đánh giá tình trạng thực tế của Ô tác tại VCQT này và xác định các khu vực khác cũng quan trọng đối với loài này tại vùng đồng Hà Tiên.

### Tài liệu tham khảo

1. BirdLife International và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng (2001) *Sách thông tin về các khu bảo vệ hiện có và đề xuất tại Việt Nam*. Hà Nội, Việt Nam: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng.
2. Buckton, S. T., Nguyễn Cử, Nguyễn Đức Tú và Hà Quý Quỳnh (1999) *Bảo tồn các vùng đất ngập nước quan trọng ở đồng bằng sông Cửu Long*. Hà Nội: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam.
3. Nguyen Duc Tu, Nguyen Cu and Buckton, S. T. (2001) Wetlands and waterbirds in the Mekong Delta. *OBC Bulletin* 33: 30-33.
4. Tran Triet *in litt.* 2002.



Ô tác *Houbaropsis bengalensis*